

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.008.03.2017
P.17.048

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P.17.048 – Utrzymanie i eksploatacja sieci wodociągowej w miastach.

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler

Tomasz Wołos specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LSZ/81/2017 z 14 maja 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 1)

Jednostka
kontrolowana

Urząd Miasta Wałcz, Plac Wolności 1, 78 – 600 Wałcz - dalej Urząd.

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Bogusława Towalewska – Burmistrz Miasta Wałcz od 18 listopada 2012 r., dalej Burmistrz.

(dowód: akta kontroli str. 49)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Urząd, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli prawidłowo realizował zadania mające na celu zapewnienie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Na terenie Miasta Wałcz usługi w tym zakresie od 1998 r. prowadził Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałczu (ZWiK) na podstawie stosownego zezwolenia z 2002 r. wydanego – na jego wniosek – przez Zarząd Miasta Wałcz na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego² oraz art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków³. ZWiK posiadał wymagane pozwolenie wodnoprawne dla komunalnych ujęć wód podziemnych. W okresie objętym kontrolą nie odnotowano przypadków awarii długotrwałych i dostarczania odbiorcom wody o parametrach jakościowych odbiegających od określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 23 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁴. Burmistrz nadzorował działalność ZWiK w ramach nadzoru właścicielskiego i poprzez weryfikację *Wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych ZWiK i Wniosków o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków do urządzeń kanalizacji sanitarnej*. Ceny za wodę ustalano w trybie i wg uregulowań określonych w art. 24 ust. 2 i 3 uzzw, w §4 ust. 1 i 2, §5 pkt 1 i 2 i §19 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków⁵. Uwagę zwraca fakt niezaktualizowania w 2016 r. *Planu zarządzania kryzysowego*, który ponadto nie był zatwierdzony przez starostę. Jednak nie miało to bezpośredniego wpływu na realizację zadań gminy w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz.U. z 2017 r. poz. 1257; dalej: Kpa.

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 328; dalej: uzzw.

⁴ Dz. U. poz. 1989; dalej: rjws.

⁵ Dz. U. Nr 127, poz. 886 ze zm.; dalej: rtwr.

III. Wyniki kontroli

1. Zapewnienie powszechnego dostępu do sieci wodociągowej.

1.1. Przygotowanie formalno–prawne do realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Opis stanu
faktycznego

Na terenie Miasta Wałcz usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzenia ścieków od 15 maja 1998 r. prowadziło komunalne przedsiębiorstwo pn. Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałczu – dalej ZWiK.

Podstawowym przedmiotem działalności ZWiK była produkcja i dostawa wody dla ludności i innych odbiorców, odbiór i oczyszczanie ścieków, rozbudowa sieci i urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych.

ZWiK – w myśl postanowień aktu założycielskiego spółki z 15 maja 1998 r. – wszedł w posiadanie majątku byłego zakładu budżetowego pn. Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wałczu poprzez jego komercjalizację. Wszystkie udziały o łącznej wartości 29.084 tys. zł zostały pokryte przez Gminę Miejską Wałcz gotówką w kwocie 5.126,5 tys. zł oraz aportem rzeczowym o wartości 23.957,5 tys. zł, w skład, którego wchodziły nieruchomości zabudowane budynkami i budowlami wraz z urządzeniami wodociągowymi⁶ i z instalacjami technicznymi do odbioru i oczyszczenia ścieków komunalnych i wód deszczowych.

ZWiK prowadził działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków na podstawie zezwolenia z 25 czerwca 2002 r. wydanego – na czas nieokreślony – przez Zarząd Miasta Wałcz na podstawie art. 104 § 1 Kpa oraz art. 16 ust. 1 uzzw po rozpatrzeniu stosownego wniosku ZWiK z 31 maja 2002 r. Zezwolenie wypełniało warunki określone w art. 18 uzzw.⁷

ZWiK posiadał wymagane pozwolenie wodnoprawne dla komunalnych ujęć wód podziemnych – zlokalizowanych w Wałczu przy ulicy: Bydgoskiej, Ciasnej i Podgórnjej – wydane przez Wojewodę Zachodniopomorskiego na okres od 29 lipca 2003 r. do 20 czerwca 2020 r. Łączna wydajność roczna studni wierconych⁸ wynosiła 2.451.220 m³, a wydajność średnia dobową 6.628 m³.

(dowód: akta kontroli str. 3 ÷ 33, 49)

1.2. Przygotowanie organizacyjne i finansowe do realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Opis stanu
faktycznego

W Urzędzie „...prowadzenie spraw związanych z gospodarką komunalną /.../, w tym z gospodarką wodno-ściekową tj.: utrzymanie w sprawności miejskich urządzeń melioracyjnych i prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków /.../” należało – w myśl postanowień regulaminu organizacyjnego Urzędu⁹ – do Wydziału Infrastruktury Miejskiej, Gospodarki Komunalnej i Środowiska (WIMGKiŚ) podporządkowanego I Zastępcy Burmistrza¹⁰, któremu także podlegał ZWiK. W regulaminie tym nie wskazano zadań związanych ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzeniem ścieków.

W WIMGKiŚ – wg stanu na dzień kontroli, tj. 18 maja 2017 r. zatrudnionych było – zgodnie z etatyzacją określoną w regulaminie organizacyjnym UM – 6 osób:

⁶ W tym: 3 ujęcia wody podziemnej; sieć wodociągowa: magistralna o L = 3 km; rozdzielcza o L = 58,4 km wg stanu na 31 marca 2017 r. Łączna długość przyłączy wynosiła 28,9 km – stan na 31.12.2016 r.

⁷ W tym Burmistrz – w myśl postanowień określonych w pkt. IV2 i 3 zezwolenia – zapewnił sobie:

a) otrzymywanie od ZWiK wraz z rocznym sprawozdaniem finansowym informacji o: • występujących awariach, • wnioskach pokontrolnych z przeprowadzonych kontroli zewnętrznych, • jakości usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzenie ścieków,

b) możliwość przeprowadzania – w uzasadnionych przypadkach – kontroli realizacji zadań objętych zezwoleniem

⁸ Trzecio... i czwartorzędowych o głębokości 38 ÷ 156 m

⁹ Wprowadzonego w życie zarządzeniem nr 120.1.6.2015 r. Burmistrza z 30 stycznia 2015 r. ze zm. określonymi zarządzeniami nr 120.1.17.2017 i 120.1.17.2017 Burmistrza – odpowiednio – z 24 marca i z 24 kwietnia 2017 r.

¹⁰ I Zastępcą Burmistrza od 3 grudnia 2012 r. jest Waldemar Lechnik – dalej: Zastępca Burmistrza.

- naczelnik¹¹ z wykształceniem wyższym mgr zarządzania i marketingu (poprzedzone licencjatem z zakresu finansów i bankowości),
- inspektor ds. ochronny środowiska – inż. zootechnik + studia podyplomowe z zakresu ekologia, ochrona środowiska,
- 2 inspektorów ds. komunalnych: jeden będący mgr. ekonomii, drugi z licencjatem z zakresu finansów i bankowości,
- inspektor ds. komunalnych i drogowych – inż. budownictwa,
- inspektor ds. zieleni i przestrzeni publicznej – mgr inż. architektury krajobrazu.

Stan kadrowy był zgodny ze stanem kadrowym na dzień 31.12.2015 r. i 2016 r.
Pracownicy posiadali zakresy czynności z marca i z grudnia 2014 r., a naczelnik z 1.04.2015 r. – wśród zadań im przypisanych nie było zadań z zakresu zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 50, 184)

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że kompleksową problematyką zaopatrzenia w wodę zajmował się ZWiK. Koordynacją i bieżącą współpracą ze ZWiK zajmował się Wydział Infrastruktury Miejskiej Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska przy współudziale Wydziałów Księgowości i Gospodarki Nieruchomościami oraz stanowiska ds. kontroli. *Zadania te realizowane były w ramach współdziałania komórek i jednostek organizacyjnych Urzędu wypracowanego – w okresie ostatnich 15 lat – w ramach dobrej praktyki, której głównym założeniem była realizacja misji na rzecz jak najlepszego zaspakajania potrzeb mieszkańców w granicach zadań własnych gminy, w tym zbiorowego zaopatrzenia w wodę i.../.* Po poddaniu szczegółowej ocenie stanu organizacyjnego Urzędu w kontekście uregulowań związanych z realizacją zadań o których mowa w uzwz podjęto stosowne działania celem przypisania ich merytorycznym komórkom organizacyjnym Urzędu, a następnie do zakresów obowiązków pracowników tych komórek legitymujących się wiedzą w zakresie przypisanych im zadań.

(dowód: akta kontroli str. 199, 200, 211, 213, 215, 217)

Prowadzenie spraw związanych z nadzorem właścicielskim nad spółkami komunalnymi przypisane było Burmistrzowi.

(dowód: akta kontroli str. 50)

Stopień zwodociągowania – wg stanu na 31 grudnia 2015 r., 2016 r. i 31 marca 2017 r.:

- odniesiony do liczby mieszkańców wynosił 99,3%. Liczba mieszkańców wynosiła – odpowiednio – 25.032, 24.776 i 24.710, w tym korzystających ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę: 24.837, 24.571 i 24.505,
- wyrażony ilorazem procentowym liczby nieruchomości w mieście przyłączonych do sieci wodociągowej (odpowiednio: 2.314; 2.351 i 2.367) do ogólnej liczby nieruchomości w mieście (2.353, 2.391 i 2.407) – wynosił 98,3%.

Zbiorowym zaopatrzeniem w wodę nieobjęci byli mieszkańcy „zabudowy rozproszonej” zwodociągowanie której nie znajdowało ekonomicznego uzasadnienia ponieważ wymagałoby budowy długich odcinków sieci wodociągowej o średnicach wymaganych przepisami p.poż. mającymi wpływ na zdecydowany wzrost kosztów eksploatacji sieci wodociągowej – przy małym rozbiórce wody „powstają zastoje” wymuszające zintensyfikowanie płukania sieci i działań monitorujących głównie jakość wody. Podobnie rzecz się ma w odniesieniu do nieruchomości nieprzyłączonych do sieci wodociągowej.

(dowód: akta kontroli str. 34, 35, 50)

Według obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta¹² – „...miasto dysponuje dużym zasobem wody pitnej, 97,6 % terenów zabudowanych jest wyposażona w sieć wodociągową. Łączna długość

¹¹ Awans z dniem 1.04.2015 r. ze stanowiska zastępcy naczelnika – wg stanu na 31.12.2014 r. w wydziale nie było stanowiska naczelnika.

¹² Uchwała nr VI/SLII/305/14 RM Wałcz z 23 września 2014 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz.

sieci wodociągowej w końcu 2012 r. wynosiła 49,2 km. /.../. Istniejący system wodociągowy wymaga przeprowadzania bieżących remontów i modernizacji, a także rozbudowy /.../.

Część miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego zawiera ustalenia tymczasowe, dopuszczające możliwość korzystania z własnych ujęć wody i zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne, a także przydomowych oczyszczalni ścieków do czasu wybudowania odpowiednich sieci.”

(dowód: akta kontroli str. 204, 206, 207)

W kontekście stopnia zwodociągowania nie było potrzeby inicjowania przez Burmistrza działań na rzecz objęcia zbiorowym zaopatrzeniem w wodę wszystkich mieszkańców oraz właścicieli nieruchomości. Poza siecią wodociągową pozostawały nieruchomości o zabudowie rozproszonej.

(dowód: akta kontroli str. 34, 35, 51)

Regulamin dostarczania wody i odprowadzenia ścieków na terenie miasta Wałcz został wprowadzony w życie na mocy uchwały nr IV/S/XXXIV/270/06 Rady Miasta w Wałczu z 7 lutego 2006 r.¹³ Regulamin określał prawa i obowiązki ZWiK oraz odbiorców w zakresie o którym mowa w art. 19 ust. 2 uzzw.

(dowód: akta kontroli str. 51, 139 ÷ 151)

ZWiK w latach 2014 – 2016 – w trybie art. 21 ust. 1 i 4 uzzw – przedkładał Burmistrzowi do zaopiniowania projekty *Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych ZWiK* – odpowiednio – na lata:

- 2015 ÷ 2017 w dniu 29 sierpnia 2014 r.,
- 2016 ÷ 2018 w dniu 7 września 2015 r.,
- 2017 ÷ 2019 w dniu 26 września 2016 r.

Projekty tych planów po pozytywnym zaopiniowaniu przez Burmistrza¹⁴ – jako spełniające warunki określone w art. 21 ust. 3 uzzw – zostały skierowane pod obrady Rady Miasta, która na sesji w dniu:

- 21 października 2014 r. uchwaliła Plan na lata 2015 ÷ 2017,
- 27 października 2015 r. nie uchwaliła Planu na lata 2016 ÷ 2018,
- 22 listopada 2016 r. uchwaliła Plan na lata 2017 ÷ 2018.

Według ww. planów – na lata 2015 ÷ 2017 – planowano realizację w grupie urządzeń wodociągowych 5 zadań, w tym m.in.:

- Budowa sieci wodociągowej, ul. Półwiejska – Wiejska, w latach 2016 – 2019,
- Budowa sieci wodociągowej, ul. Kołobrzaska „widelki” w latach 2016 – 2018,
- Modernizacja awaryjnego zasilania SUW, ul. Podgórna w 2016 r.

Urząd nie posiadał danych o stopniu realizacji poszczególnych zadań tak pod względem rzeczowym jak i finansowym.

(dowód: akta kontroli str. 37 ÷ 40, 51, 75, 107, 152 ÷ 172)

Zastępca Burmistrza w związku z powyższym oświadczył, że w Urzędzie nie generowano danych o stopniu realizacji zadań o których mowa w ww. Planach. Działanie to było domeną ZWiK, a jego wyniki były jednym z elementów posiedzeń rady nadzorczej ZWiK.

Na szczelbu Urzędu projekty Planów były weryfikowane w zakresie wynikającym z przepisów uzzw. Do projektów Planów z lat 2014 – 2016 Burmistrz nie zgłaszał uwag.

¹³ W sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzenia ścieków na terenie miasta Wałcza (Dz. Urz. Województwa Zachodniopomorskiego nr 46, poz. 844 z 6.04.2006 r.).

¹⁴ Będącego wynikiem weryfikacji przeprowadzanej przez:

- Wydział Planowania Przestrzennego i Inwestycji pod względem zgodności z kierunkami rozwoju Gminy określonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Wałcza
- Wydział Infrastruktury Miejskiej Gospodarki Komunalnej i Środowiska pod względem zgodności z ustaleniami zezwolenia z 2002 r. na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 202)

W roku 2015 działalność inwestycyjna ZWiK była skupiona na zakończeniu modernizacji oczyszczalni ścieków¹⁵ realizowanej w ramach projektu pn. „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej dla miasta Wałcz”

ZWiK w 2016 r. wykonał zadania, tj.:

- wymiana sieci wodociągowej wraz z przyłączami – ul. Słoneczna, DN 100, L = 0,11 km;
- budowa sieci wodociągowej, ul. Kołobrzaska – „widelki”, DN 110 i 160, L = 0,64 km i budowa kanalizacji tłocznej, ul. Kołobrzaska – „widelki”, DN 160, L=0,48 km;
- budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, oś. Morzyce, DN 200. L= 0,14 km;
- na os. Zacisze: zakończono uzbrajanie 21 działek w sieć wodociagową z rur PE DN 110, L = 0,37 km i przyłącza wodociagowe z rur PE DN 32; 4 hydranty naziemne DN 80,
- wykonanie renowacji sieci kanalizacji deszczowej o DN 200, L = 107 m i DN 300, L = 110 m, ul. Chłodna w związku z planowaną przebudową tej ulicy.

(dowód: akta kontroli str. 40)

Burmistrz w latach objętych kontrolą nie korzystała z możliwości kontrolowania działalności ZWiK w zakresie określonym w pkt. IV.3 zezwolenia i w art. 18e ust. 1 uzzw.

(dowód: akta kontroli str. 51)

Zastępca w kwestii kontroli i nadzoru ZWiK oświadczył: w latach 2014 – 2017 i wcześniej nie było potrzeby przeprowadzania kontroli z uwagi na fakty:

- bardzo dobre wyniki działalności ZWiK w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i bezwynikowe kontrole przeprowadzane przez PPIS i WIOŚ,
- pozytywne wyniki weryfikacji projektów Planów i wniosków o zatwierdzenie taryf,
- realizacja zadań z zakresu kompetencji rady nadzorczej i współników spółki.

Powyższe fakty stanowiły elementy nadzoru Burmistrza nad działalnością ZWiK.

(dowód: akta kontroli str. 203)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

**Ocena
częstkowa**

NIK ocenia pozytywnie działalność Urzędu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę gospodarstw domowych i pozostałych odbiorców.

2. Niezawodność dostarczania wody.

2.1. Kontrole i monitoring pracy sieci wodociągowej.

Urząd nie dysponował udokumentowanymi danymi:

- o materiałach z jakich zbudowana jest sieć wodociągowa i o jej wieku,
- o realizacji przez zarząd ZWiK obowiązków określonych w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁶.
- o sposobie i zakresie prowadzonego przez ZWiK monitoringu sieci wodociągowej,
- o stratach wody wodociągowej, w kontekście przeprowadzania ekonomicznego rachunku jej oszczędzania, w zakresie dotyczącym określenia docelowego minimalnego poziomu wycieków z tej sieci, do jakiego powinny być ograniczone straty wody w sieci przy najniższych kosztach eksploatacyjnych.

Urząd w roku 1998 aporem przekazał wszystkie urządzenia wodociagowo-kanalizacyjne ZWiK, który jest ich jedynym zarządcą.

(dowód: akta kontroli str. 5, 10 ÷ 15, 41, 42, 52)

Zastępca Burmistrza oświadczył, że wszelkie dane techniczne o urządzeniach wodociagowych i kanalizacyjnych jak również o realizacji obowiązków wynikających z przepisów art. 62 ust. 1 upb znajdują się w ZWiK.

Opis stanu
faktycznego

¹⁵ sfinansowanej kwotą 11.154,1 tys zł netto

¹⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 1332; dalej: upb.

ZWiK użytkował składniki majątku komunalnego¹⁷ z dochowaniem technicznych warunków eksploatacji, w tym także przepisów prawa budowlanego, bhp i p.poż. ZWiK prowadził automatyczny monitoring obejmujący pomiar ilości wody podawanej do sieci, a wysokość ciśnienia i wielkość przepływów wody w sieci monitorowano przy okazji wykonywania obowiązkowych badań hydrantów wynikających z przepisów p.poż. Przy tym należy podkreślić, że ZWiK w ramach zadań statutowych stosownie do potrzeb inicjował realizację zadań w porozumieniu – o ile zachodziła taka konieczność z tytułu przesłanek, głównie natury formalnej – z radą nadzorczą i z Burmistrzem.

(dowód: akta kontroli str. 202)

2.2. Awarie sieci wodociągowej.

Opis stanu
faktycznego

ZWiK zgodnie z pkt IV2a zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę przedkładał Burmistrzowi informacje o awariach, w tym o liczbie usuniętych awarii sieci wodociągowej, która w 2015 r. wynosiła 22, w 2016 r. – 20, a w I kwartale 2017 r. – 3¹⁸. Współczynnik awaryjności sieci wodociągowej¹⁹ na 1 km sieci wynosił 0,33 w roku 2016 i 0,36 w roku poprzednim. Najbardziej awaryjnymi były sieci wykonane z rur stalowych.

(dowód: akta kontroli str. 27, 43, 52, 174)

Zastępca oświadczył, że awarie usuwane były przez ZWiK w trybie ekspresowym i nie wywoływały konieczności dostarczania wody z wykorzystaniem mobilnych środków. W latach objętych kontrolą nie odnotowano przypadków awarii długotrwałych lub o charakterze kryzysowym. Sprawy dotyczące przyczyn awarii i sposobu ich eliminowania, skutków awarii, ich zasięgu i czasu usuwania pozostawały w gestii ZWiK²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 27, 202, 203)

Współpraca Burmistrza z ZWiK mająca na celu zapewnienie dobrego stanu sieci wodociągowej – wg oświadczenia Zastępcy – nie napotykała na utrudnienia. Współpraca ta sprowadzała się do omawiania wyników bieżącej działalności i zagadnień z nią związanych na cokuwartalnych spotkaniach roboczych u Burmistrza.

(dowód: akta kontroli str. 203)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności Urzędu w przedstawnym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

NIK ocenia pozytywnie działania Urzędu związane z niezawodnością dostarczania wody dla odbiorców z gminy Wałcz.

3. Zapewnienie wymaganej jakości wody

3.1 Badania jakości wody

Opis stanu
faktycznego

Urząd nie posiadał danych:

- o liczbie miejsc na sieci wodociągowej z których ZWiK pobierał wodę do badań i o częstotliwości dokonywania poboru prób wody,
- o monitoringu substancji promieniotwórczych w wodzie.

W latach 2015 r. ÷ 2017 (I kw.) nie było przypadków przekroczenia parametrów jakości wody, określonych w rjws.

(dowód: akta kontroli str. 44 ÷ 48, 53)

3.2. Oceny jakości wody.

Opis stanu
faktycznego

W kontrolowanym okresie oceny przydatności wody przeznaczonej do spożycia przeprowadzane przez ZWiK w ramach kontroli wewnętrznej – w zakresie dotyczącym parametrów objętych monitoringiem kontrolnym i przeglądowym określonym w rjws i wg harmonogramu poboru próbek wody do badań w punktach jej poboru corocznie

¹⁷ Służące realizacji zadań własnych gminy

¹⁸ Tj. o 4 mniej niż w analogicznym okresie 2015 r. i o 10 mniej w porównaniu do I kwartału roku 2016

¹⁹ stanowiący iloraz liczby awarii sieci wodociągowej (sw) w roku do długości sw. wyrażonej w km.

²⁰ pkt IV.1.1 zezwolenia

ustalanych z PPIS w Wałczu – nie stwierdzono przypadków pogorszenia jakości wody²¹.

W corocznych informacjach PPIS o jakości wody – przekazywanych do Burmistrza – nie było zaleceń (§16 ust. 1 pkt 6 rjws) – *PPIS ocenił wodę wyprodukowaną w 2015 r., w 2016 r., przez ZWiK jako przydatną do spożycia i nie stwarzającą ryzyka zdrowotnego konsumentów*. Pozytywną ocenę otrzymała woda wyprodukowana przez ZWiK w 2014 r.

PPIS oceniał jakość wody w oparciu o własne wyniki badań próbek wody pobieranej z sieci wodociągowej w powiązaniu z wynikami badań próbek wody wykonywanych przez ZWiK.

Urząd otrzymywał od PPIS informacje o wynikach badań próbek wody; ocenę roczną za rok 2015 – pismem PPIS-NHK-4400/5/16 z 9.03.2016 r. a za 2016 r. pismem PPIS-NHK-4401-01/4/17 z 10.02.2017 r. zgodnie z §19 rjws.

(dowód: akta kontroli str. 44 ÷ 48a, 53)

3.3. Informowanie konsumentów o jakości wody.

Opis stanu faktycznego

Burmistrz przekazywała mieszkańcom Wałcza komunikaty o jakości wody – na podstawie informacji PPIS – na stronach internetowych i tablicach ogłoszeń Urzędu, a także w informatorze miejskim.

Komunikaty te w związku z faktem pozytywnej oceny jakości wody – nie zawierały danych o których mowa w §23 ust. 2 i w §24 ust. 1 rjws .

W okresie objętym kontrolą nie było przesłanek nakazujących Burmistrzowi działanie o którym mowa w §24 ust. 2 rjws oraz przypadku pojawienia się potencjalnego zagrożenia dla zdrowia konsumentów wynikającego z nieodpowiedniej jakości wody.

(dowód: akta kontroli str. 45, 48, 53)

3.4. Działania na rzecz poprawy jakości wody i zarządzanie kryzysowe.

Opis stanu faktycznego

W latach 2015 ÷ 2017 (do czasu kontroli²²) nie było wpływu skarg z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 54)

W ciągu ostatnich lat jak wyjaśniła Burmistrz:

- nie odnotowano problemów związanych ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę,
- stały monitoring jakości wody prowadzony przez ZWiK i PPIS potwierdzający dobrą jej jakość nie wymuszał podejmowania przez Burmistrza działań w celu poprawy jakości ujmowanej wody tym bardziej, że to ZWiK – w ramach działań statutowych – zobowiązany jest do produkowania dobrej, zdrowej wody,

- w latach 2010 – 2015 zrealizowano projekt pn. „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Wałcz” obejmujący modernizację i rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej, uzupełnienie systemu wodociągowego, modernizację stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków. Inwestycję realizował ZWiK mając źródło finansowania w środkach własnych i pozyskanym kredycie na ten cel - 85% wydatków kwalifikowanych stanowiło dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

W związku z tym – w okresie 2015 ÷ 2017 – nie zachodziła potrzeba podejmowania kolejnych działań w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 138)

Wydatki związane z projektem wynosiły 110.801,8 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 183)

²¹ W tym odchyłeń od wymagań jakościowych wskazujących na: - przydatność wody do spożycia na warunkach przyznanego odstępstwa, - warunkową przydatność wody do spożycia, - brak przydatności wody do spożycia.

²² Tj. do 23 czerwca 2017 r.

Obowiązek dbałości o stan techniczny i eksploatację wewnętrznych instalacji wodociagowych ciążył na właścicielu lokalu w budynkach wielolokalowych, zarządcy i właścicielu nieruchomości stosownie do postanowień art. 5 ust 2 uzw.

(dowód: akta kontroli str. 146, 183)

Burmistrz zarządzeniem nr 50.1.109.2016 z 6.09.2016 r.²³ powołała Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego będący organem pomocniczym burmistrza w zapewnieniu wykonywania zadań zarządzania kryzysowego na obszarze miasta Walcz²⁴.

Według regulaminu organizacyjnego Urzędu²⁵ do wspólnych zadań komórek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy należało min. Współdziałanie z Wydziałem Spraw Obywatelskich i Obrony Cywilnej (WSOiOC) w zakresie spraw obronnych, zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej.

W regulaminie tym – w zakresie zadań przypisanych WSOiOC – nie wskazano zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

W Urzędzie:

-w latach 2015 – 2016 był Plan zarządzania kryzysowego miasta Walcz (PZK) zaktualizowany w roku 2013 i 20.03.2014 r., który nie był zatwierdzony przez starostę,
- obowiązujący od lutego 2017 PZK opracowano z zachowaniem wymogów określonych w uozk – plan ten był zatwierdzony przez starostę waleckiego.

(dowód: akta kontroli str. 54)

Zastępca Burmistrza o sposobie realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w kontekście braku komórki organizacyjnej o której mowa w art. 19 ust. 1 i 3 uozk, braku aktualizacji w 2016 r. PZK wyjaśnił: podjęto czynności w celu wpisania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego do regulaminu organizacyjnego Urzędu i przypisaniu ich do zadań WSOiOC. PZK aktualizowany był w roku 2013 i 2014 wg wytycznych starostwa. Jednak z uwagi na niedociągnięcia nie został zatwierdzony. W tej sytuacji, w lutym 2017 r. sfinalizowano decyzję o opracowaniu nowego PZK spełniającego wymagania uozk. Plan ten został zatwierdzony przez starostę waleckiego w lutym 2017 r. Przyczyną opóźnienia w sporządzeniu nowego PZK była m.in. długotrwała absencja chorobowa pracownika odpowiedzialnego za jego wykonanie i jego przejście na emeryturę.

(dowód: akta kontroli str 199, 201)

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości:

- brak w regulaminie organizacyjnym Urzędu – wśród zadań WSOiOC – zadań o których mowa w art. 19 ust. 2 uozk w powiązaniu z art. 19 ust. 3 uozk,
- niedopełnienie obowiązku zaktualizowania w I kwartale 2016 r. PZK wynikającego z art. 5 ust. 3 uozk i uzyskania jego zatwierdzenia stosownie do dyspozycji określonej w art. 19 ust 2 pkt 2a uozk.

Ustalona
nieprawidłowość

²³ Działając na podstawie art.19 ust. 4 uozk. W okresie poprzednim funkcjonował Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego na mocy zarządzenia nr 50.1.72.2013 Burmistrza z 21 maja 2013 r.

²⁴ . Szczegółowe zasady jego funkcjonowania określono w Regulaminie pracy GZZK stanowiącym załącznik do tego zarządzenia. Zasady postępowania w sytuacjach kryzysowych określono Procedurą P-IV-07 zatwierdzoną przez Burmistrza. Jej celem było określenie sposobu szybkiego komunikowania się w sytuacjach kryzysowych²⁴ lub w sytuacjach mogących je wytworzyć.

²⁵ wersja ujednoliconą z 24 kwietnia 2017 r. Podobnie w regulaminie organizacyjnym Urzędu z 30 stycznia 2015 r.

NIK ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Urzędu w zakresie realizacji zadań celem których było zapewnienie wymaganej jakości wody. Nieprawidłowości o charakterze formalnym nie miały bezpośredniego wpływu na realizację zadań gminy w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

W trakcie kontroli rozszerzono zakres zadań WSOWiOC o zadania wynikające z uozk.

(dowód: akta kontroli str. 212, 218)

4. Prawdliwość ustalania cen za wodę wodociągową.

ZWiK przedkładał Burmistrzowi wnioski o zatwierdzenie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków na rok 2015 i 2016 oraz wniosek o przedłużenie czasu obowiązywania taryf z 2016 r. z zachowaniem terminu o którym mowa w art. 24 ust. 2 uzzw. Wnioski te przekazywane były na początku III dekady listopada – odpowiednio – 2014, 2015 i 2016 r.

Do wniosków z roku 2014 i 2015 o zatwierdzenie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków dołączano:

- a) taryfy za dostawę wody i za odprowadzenie ścieków,
- b) uzasadnienie do wniosku ze stosownymi informacjami i z załącznikami tj.:

- sprawozdanie finansowe z roku poprzedzającego rok złożenia wniosku;
- obowiązujący Wieloletni plan rozwoju i modernizacji ZWiK; tabele kalkulacyjne

z zachowaniem postanowień określonych w art. 24 ust. 3 uzzw i w § 19 ust. 2 i 3 rtwr.

Wniosek ZWiK z 21.11.2016 r. o przedłużenie czasu obowiązywania dotychczasowych taryf na okres od 1 lutego do 31 marca 2017 r. był zgodny z przepisami art. 24 ust. 9b i 9c uzzw.

W taryfach na lata jw. zgodnie z §4 ust. 1 i 2 oraz §5 pkt 1 rtwr określono:

- rodzaj prowadzonej działalności, tj. działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków zgodnie z zezwoleniem o którym mowa w art. 16 ust. 1 uzzw,

- rodzaj i strukturę taryfy: niejednolite taryfy jednoczłonowe,

- taryfowe grupy odbiorców tj.: gospodarstwa domowe – wykorzystujące wodę do celów socjalno-bytowych (GD); przemysłowi i pozostali odbiorcy usług – zużywający wodę w procesach przemysłowych, produkcyjnych i technologicznych (PP),

- rodzaje i wysokość cen za dostarczoną wodę i za odprowadzenie ścieków

- warunki rozliczeń i warunki stosowania cen, w tym zakres świadczonych usług i standardy jakościowe obsługi odbiorców usług²⁶.

Natomiast nie skalkulowano stawki opłaty za przyłączenie do urządzeń wodociągowych będących w posiadaniu lub zarządzanych przez ZWiK, o której mowa w §5 pkt 7 rtwr.

(dowód: akta kontroli str. 54, 56, 59 ÷ 138)

Prezes Zarządu ZWiK wyjaśnił²⁷, że fakt ten – po uwzględnieniu uregulowań o których mowa w art. 20 ust. 2 i ust. 4 pkt 1 uzzw oraz w §6 pkt 1 i w §7 ust. 1 pkt 1 rtwr – wynikał z braku realizacji prób technicznych przyłączy wodociągowych wykonanych przez odbiorcę usług. W tej sytuacji ustalenie tej opłaty skutkowałoby naruszeniem nakazu ochrony odbiorców usług przed nieuzasadnionym wzrostem opłat o których mowa w §3 pkt 1 lit. b rtwr.²⁸

²⁶ Do których zaliczono m.in. ciągłość i niezawodność w obsłudze urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, jasność uzdatnionej wody i oczyszczonych ścieków, szybkość usuwania awarii i deklarację, że ustalone taryfy – w kontekście ponoszonych nakładów finansowych – zapewnią dotrzymanie jakościowych standardów usług

²⁷ W trybie art. 29 ust 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U z 2015 r. poz. 524); dalej: ustawa o NIK.

²⁸ Przy tym „...Spółka pragnie zwrócić uwagę, iż w orzecznictwie sądów administracyjnych licznie prezentowany jest pogląd, że § 5 pkt 7 rtwr wprowadził ukrytą daninę publiczną w postaci jednorazowej opłaty za przyłączenie do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej, nie znajdującej akceptacji ani w przepisach, ani w doktrynie i orzecznictwie. Pogląd taki wyrażony został m.in. w rozstrzygnięciu nadzorczym wojewody łódzkiego z 13.04.2017 r. (znak: PNIK-I.4131.276.2017), w wyrokach WSA: • w Kielcach z 6.08.2015 r. (sygn.. akt II SA/Ke 581/15)

(dowód: akta kontroli str. 191 ÷ 195)

ZWiK przy ustalaniu niezbędnych przychodów dla potrzeb obliczenia taryfowych cen dostarczenia wody dla GD / PP na rok 2015 i 2016 przyjął:

- koszty eksploatacji w kwocie – odpowiednio – 3.589,8 / 1.302,0 i 3.524,2 / 1.326,0 tys. zł, w tym: opłata za korzystanie ze środowiska wynosiła 86,4 / 57,6 i 64,8 / 43,2 tys. zł, co w strukturze tych kosztów stanowiło 2,4 / 4,4 i 1,8 / 3,3 %. Dynamika kosztów przyjętych do taryfy na rok 2016 w porównaniu do 2015 wynosiła 98,2 % dla GD i 101,8% dla PP,

- należności w kwocie – odpowiednio jw. – 29,5 / 10,5 i 12,0 / 4,5 tys. zł, co stanowiło 0,8 / 0,8 i 0,3 / 0,3 % wartości niezbędnych przychodów w tych latach,

- zerową marżę zysku w 2015 r., a na kolejny rok w kwocie 53,4 / 13,1 tys. zł stanowiącej 1 % wartości niezbędnych przychodów w roku obowiązywania taryf,

- wartość niezbędnych przychodów – odpowiednio – w kwocie 3.675,9 / 1.332,6 i 3.581,5 (tj. o 94,4 tys. zł mniej niż w roku poprzednim) / 1.347,3 tys. zł (tj. o 14,7 tys. zł więcej niż w roku 2015),

ZWiK w latach jw.:

- nie dokonywał zakupu wody od innych przedsiębiorstw, jak również nie wprowadzał ścieków do urządzeń niebędących jego własnością,

- uzyskiwał przychody ze sprzedaży produktów tj. dostarczanie wody i odprowadzenie ścieków.

Wypracowany przez ZWiK zysk netto w kwocie 110 tys. zł za rok obrotowy 2014 i w kwocie 260,2 tys. zł za rok 2015 oraz 816,7 tys. zł za rok 2016 przeznaczono na kapitał zapasowy Spółki²⁹.

Poprawność opracowania wniosków ZWiK z 2014 i z 2015 r. o zatwierdzenie taryf podlegała sprawdzeniu³⁰ przez pracownicę Wydziału Księgowości (WK), która w okresie od 11.08.2014 r. do 28 lutego 2016 r. była zatrudniona na stanowisku inspektora ds. ulg i podatku akcyzowego³¹, a od 1 marca 2016 r. jest naczelnikiem WK. Weryfikująca nie wniosła uwag do wniosków ZWiK o zatwierdzenie taryf.

Taryfy na rok: 2015 r. weszły w życie na podstawie art. 24 ust. 8 uzzw (bez uchwały RM³²); 2016 r. – na podstawie uchwały RM; 2017 r. na podstawie uchwał RM o przedłużeniu taryf z roku poprzedniego zgodnie z wnioskiem ZWiK (art. 24 ust. 9a i 10 uzzw).

Cena netto metra sześciennego wody wodociągowej wynosiła:

- 5,01 zł dla GD i 5,11 zł dla PP w okresie od 1.02.2015 r. do 31.01.2016 r.

- 4,98 zł dla GD i 5,09 zł dla PP w okresie od 1.02.2016 r. do 31.01.2017 r. i do 31.01.2018 r. po przedłużeniu czasu obowiązywania taryf dotychczasowych.

ZWiK nie różnicował stawek cen za wodę dla grup odbiorców wody lepszej i gorszej jakości. W taryfie nie przewidywano obniżki ceny wody w przypadkach długotrwałego dostarczania wody wodociągowej niespełniającej wymagań rjws.

(dowód: akta kontroli str. 57, 58, 63, 65, 85, 89, 98 – 101, 103, 119, 131 – 138)

i z 16.06.2016 r. (sygn.. akt II SA/Ke 379/16), • w łodzi z 2.12.2016 r. (sygn.. akt III SA/Łd 823/16), a nadto potwierdzony przez NSA w wyroku z 19.05.2016 r. (sygn.. akt II GSK 1148/16)."

²⁹ Na mocy stosownych uchwał zgromadzenia wspólników z roku 2015, 2016 i 2017.

³⁰ O którym mowa w art. 24 ust. 4 uzzw.

³¹ A poprzednio od 1.01.2008 r. do 10.08.2014 r. – na stanowisku inspektora ds. kontroli i rewizji finansowej.

³² Z porządku III nadzwyczajnej sesji RM Walcz z 30.12.2014 r. – na wniosek jednej z radnych – zdjęto punkt dotyczący m.in. przyjęcie uchwały w sprawie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzenie ścieków na okres od 1.02.2015 r. do 31.01.2016 r.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w zakresie ustalania cen za wodę wodociągową nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena
częstkowa

NIK ocenia pozytywnie działania Urzędu związane z ustalaniem ceny za wodę.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej; drugi do akt kontroli.

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Szczecin, dnia 27 lipca 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Dyrektor

Kontroler
Tomasz Wołos
Specjalista kontroli państwowej